

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ ОСВІТИ В МИКОЛАЇВСЬКОМУ НАЦІОНАЛЬНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ ІМЕНІ В.О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Згідно з Законом «Про вищу освіту» (стаття 1) **якість вищої освіти** – рівень здобутих особою знань, умінь, навичок, інших компетентностей, що відображає її компетентність відповідно до стандартів вищої освіти, крім того **якість освітньої діяльності** – рівень організації освітнього процесу у вищому навчальному закладі, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

Вищі навчальні заклади **зобов'язані** мати внутрішню систему забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти. (стаття 32). Таким чином, наявність системи внутрішнього забезпечення якості освіти у ВНЗ – *вимога законодавства*.

Система управління якістю освіти розповсюджується на всі об'єкти і процеси у ВНЗ. Управління якістю освіти у широкому сенсі виконує забезпечення доктрини освіти, вимог освітніх систем і соціальних норм в національно-етнічному та соціально-економічному вимірах, а у вузькому – управління якістю підготовки фахівців.

Якість освіти лежить в основі забезпечення і підвищення якості життя населення як головної мети існування будь-якої держави у ХХІ ст.

Основні категорії результатів роботи ВНЗ:

- Якість освітньої продукції
- Якість наукової продукції
- Якість освіти як суспільного блага
- Якість людини
- Якість фахівця.

Отже, поняття якості освіти ширше поняття підготовки фахівця. Воно розкривається в необхідності підготовки особистості. Система освіти повинна працювати на випередження.

Основні стандарти якості освіти, за якими працює європейська спільнота.

- TQM (Total Quality Management) – загальний менеджмент якості.
- ДСТУ ISO 9001:2009 – системи управління якістю та вимоги до них.
- ДСТУ-П ІВА 2:2009 – Настанови щодо застосування ISO 9001:2000 у сфері освіти.
- Європейська мережа гарантії якості (ENQA) у сфері вищої освіти – стандарти та директиви для гарантії якості вищої освіти в Європі.

На сьогодні ВНЗ практикують сертифікацію згідно стандарту ISO 9001:2008 або його верифікованої версії - ДСТУ ISO 9001:2009. Саме таку сертифікацію у лютому пройшов Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова. Сертифікацію можуть проводити будь-які уповноважені вітчизняні та зарубіжні установи. В Україні такою установою є Bureau Veritas Certification. Сертифікуватись може як ВНЗ цілком, так і його окремі структурні підрозділи, оскільки у стандартах зазначені відповідні напрями.

Існує 4 рівні якості:

4 – відповідність латентним (ще не усвідомленим) вимогам споживача – випереджальний розвиток

3 – відповідність вимогам конкретного споживача – відповідно до ISO

2 – відповідність вимогам ринку – відповідно до ISO

1 – відповідність стандартам – МОН України

Стандарт освітньої діяльності – це сукупність мінімальних вимог до кадрового, навчально-методичного, матеріально-технічного та інформаційного забезпечення освітнього процесу вищого навчального закладу і наукової установи.

У статті 10 вказано: **Стандарт вищої освіти** – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності вищих навчальних закладів і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

Стандарт вищої освіти визначає такі *вимоги* до освітньої програми:

- 1) обсяг кредитів ЄКТС, необхідний для здобуття відповідного ступеня вищої освіти;
- 2) перелік *компетентностей* випускника;
- 3) нормативний зміст підготовки здобувачів вищої освіти, сформульований у термінах результатів навчання;

- 4) форми атестації здобувачів вищої освіти;
- 5) вимоги до наявності системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти;
- 6) вимоги професійних стандартів (у разі їх наявності).

Розділ 5 закону «Про вищу освіту» повністю присвячено питанням **ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ВИЩОЇ ОСВІТИ**.

Системи якості освіти є зовнішніми і внутрішніми. Зовнішні – прерогатива держави (ліцензування, атестація, акредитація, сертифікація), а внутрішні – рівень ВНЗ.

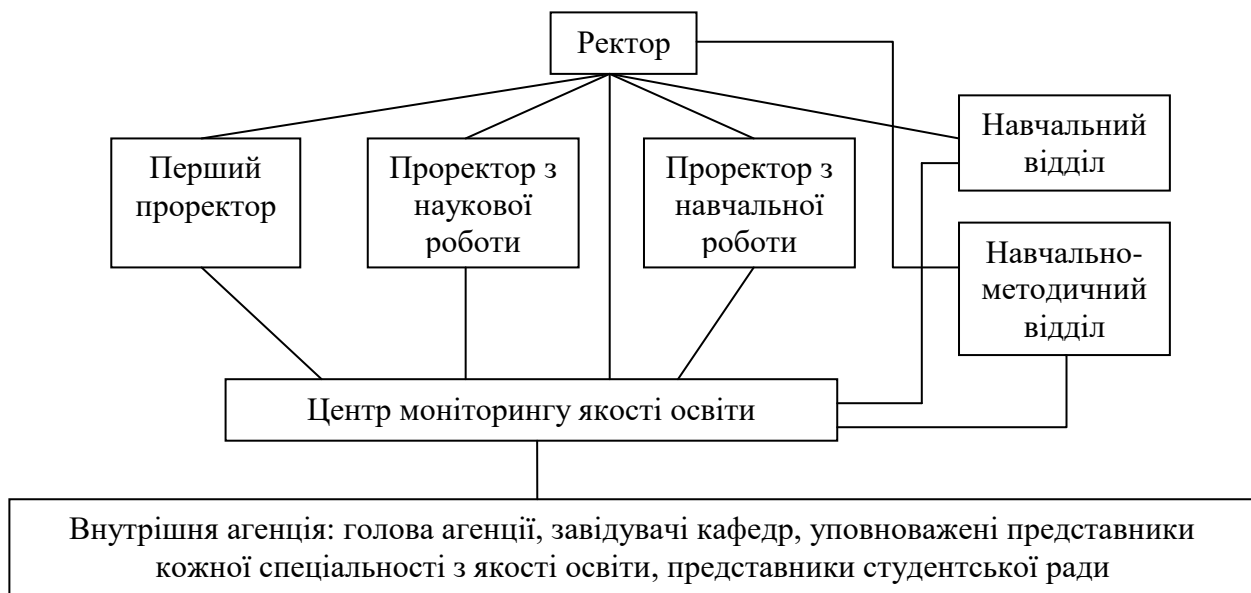
Система забезпечення вищими навчальними закладами якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) передбачає здійснення таких процедур і заходів:

- 1) визначення принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти;
- 2) здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм;
- 3) щорічне оцінювання здобувачів вищої освіти, науково-педагогічних і педагогічних працівників вищого навчального закладу та регулярне оприлюднення результатів таких оцінювань на офіційному веб-сайті вищого навчального закладу, на інформаційних стендах та в будь-який інший спосіб;
- 4) забезпечення підвищення кваліфікації педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;
- 5) забезпечення наявності необхідних ресурсів для організації освітнього процесу, у тому числі самостійної роботи студентів, за кожною освітньою програмою;
- 6) забезпечення наявності інформаційних систем для ефективного управління освітнім процесом;
- 7) забезпечення публічності інформації про освітні програми, ступені вищої освіти та кваліфікації;
- 8) забезпечення ефективної системи запобігання та виявлення академічного плагіату у наукових працях працівників вищих навчальних закладів і здобувачів вищої освіти;
- 9) інших процедур і заходів.

Складовими частинами внутрішньої якості освіти є наступні:

- Якість результату (підготовки випускників)
- Якість цілезабезпечення (освітніх стандартів і програм)
- Якість навчально-методичної та матеріально-технічної бази
- Якість навчальних технологій
- Якість кадрового потенціалу
- Якість змісту освіти
- Якість виховання
- Якість управління

Система управління якістю вищої освіти в нашому університеті побудована за наступною схемою та слугує для внутрішнього забезпечення якості.

До складу внутрішніх агенцій мають входити уповноважені представники кожної спеціальності з якості освіти, які представлятимуть їх у Центрі моніторингу якості освіти.

Для забезпечення якісної освіти в університеті необхідно вдосконалення системи контролю якості, тобто

- розробка концепції системного моніторингу якості освітнього середовища
- введення рейтингової системи оцінки якості діяльності НПП та кафедр
- аудит діяльності структурних підрозділів, кафедр та адміністративних структур.

Для цього потрібно звернутися до системи стандартів вищої освіти.

Систему стандартів вищої освіти складають:

- державний стандарт вищої освіти,
- галузеві стандарти вищої освіти
- стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів.

Державний стандарт вищої освіти містить складові:

- перелік кваліфікацій за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями;
- перелік напрямів та спеціальностей, за якими здійснюється підготовка фахівців у вищих навчальних закладах за відповідними освітньо-кваліфікаційними рівнями;
- вимоги до освітніх рівнів вищої освіти;
- вимоги до освітньо-кваліфікаційних рівнів вищої освіти.

Галузеві стандарти вищої освіти містять складові:

- освітньо-кваліфікаційні характеристики випускників вищих навчальних закладів; (Освітньо-кваліфікаційна характеристика випускника вищого навчального закладу відображає цілі вищої освіти та професійної підготовки, визначає місце фахівця в структурі галузей економіки держави і вимоги до його компетентності, інших соціально важливих якостей, систему виробничих функцій і типових завдань діяльності й умінь для їх реалізації)
- освітньо-професійні програми підготовки; (Освітньо-професійна програма підготовки визначає нормативний термін та нормативну частину змісту навчання за певним напрямом або спеціальністю відповідного освітньо-кваліфікаційного рівня, встановлює вимоги до змісту, обсягу та рівня освіти й професійної підготовки фахівця)
- засоби діагностики якості вищої освіти. (Засоби діагностики якості вищої освіти визначають стандартизовані методики, які призначені для кількісного та якісного оцінювання досягнутого особою рівня сформованості знань, умінь і навичок, професійних, світоглядних та громадянських якостей. Засоби діагностики якості вищої освіти використовуються для встановлення відповідності рівня якості вищої освіти вимогам стандартів вищої освіти.)

Стандарти вищої освіти вищих навчальних закладів містять складові:

- перелік спеціалізацій за спеціальностями;
- варіативні частини освітньо-кваліфікаційних характеристик випускників вищих навчальних закладів;
- варіативні частини освітньо-професійних програм підготовки;
- варіативні частини засобів діагностики якості вищої освіти;
- навчальні плани;
- програми навчальних дисциплін.

На сьогоднішній день всі спеціальності повинні мати або розробити власні тимчасові стандарти для підготовки спеціалістів відповідного профілю.

Оприлюднення інформації.

Засідання уповноважених представників спеціальностей з якості.

Рецензування тестів (їх форма та зміст).

Критерії якості по спеціальностях – до цих пір переглянули не всі, але вже вони будуть дороблені за тими даними, які є. Більше дороблювати не потрібно.

Не всі спеціальності надали інформацію щодо розпорядження №39. Навіть якщо ви самі переслали інформацію на адресу Альянсу, то все одно надішліть ту ж інформацію і на мою поштову адресу для ЦМЯО.

Керівник Центру моніторингу якості освіти

Н.А. Махровська